

12/2007. (III. 30.) KvVM rendelet

a Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület létesítéséről és erdőrezervátummá nyilvánításáról

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés *a*) pontjában, 29. § (3) bekezdésében, valamint 85. § *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § *b*) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva - a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § *g*) pontjában meghatározott feladatkörében eljáró földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel egyetértésben - a következőket rendelem el:

1. § Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület elnevezéssel országos jelentőségű védett természeti területté, továbbá Kelemér-Serényfalva erdőrezervátum néven erdőrezervátummá nyilvánítom a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Serényfalva község határban lévő, az *1. számú mellékletben* felsorolt ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, összesen 331,7 hektár kiterjedésű területet.

2. § A Kelemér-Serényfalva természetvédelmi területen belül fokozottan védett természeti területté, egyben a Kelemér-Serényfalva Erdőrezervátum magterületévé nyilvánítom a *2. számú mellékletben* felsorolt ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, összesen 81,4 hektár kiterjedésű területet.

3. § A védetté nyilvánítás célja az erdőben zajló természetes folyamatok kutatásának, megfigyelésének, továbbá a természetközeli módon végzett erdőgazdálkodást megalapozó gyakorlati ismeretek megszerzésének elősegítése, valamint a területen található védett növény- és állatfajok, elsősorban a helyben költő védett madárfajok, illetőleg élőhelyük megóvása.

4. § (1) A Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság.

(2) A Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervében meghatározott tevékenységeket az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság és a külön jogszabály szerinti erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő erdőgazdálkodó együttesen látja el.

(3) A Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervét a *3. számú melléklet* tartalmazza.

5. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

1. számú melléklet a 12/2007. (III. 30.) KvVM rendelethez

A Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai

Serényfalva

0159

0160

0169
0173
0179/1

2. számú melléklet a 12/2007. (III. 30.) KvVM rendelethez

A Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület fokozottan védett területének (egyben a Kelemér-Serényfalva Erdőrezervátum magterületének) ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai és erdőtervi jelei

Serényfalva

0160 helyrajzi számú földrészletből 81,40 ha (13 A, 13 B, 13 C, 14 A, 14 B, 14 C, 15 A, 18 A erdőrészletek)

3. számú melléklet a 12/2007. (III. 30.) KvVM rendelethez

A Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési terve

1. Gyakorlati természetvédelmi célkitűzések

- Az erdőrezervátum őrizze meg a terület természetes erdőtársulásait, a Putnoki-dombságra jellemző cseres-kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris*), valamint gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (*Carici pilosae-Carpinetum*) állományait.
- Biztosítsa az erdőben érvényesülő természetes erdődinamikai folyamatok feltételeit, őrizze meg a terület táji és természeti értékeit, köztük a védett növény- és állatfajok állományait.
- A magterületen biztosítsa az erdőállományok érintetlenségét, a természetes erdődinamikai folyamatok szabad érvényesülését.
- A védőzónában biztosítsa az erdőállományok természetközeli erdőgazdálkodás elvei szerinti fenntartását, erdődinamikai folyamatokra alapozott erdőgazdálkodási kísérletek indítását, a magterületet zavaró tényezőkkel szembeni védelmét.
- Biztosítson lehetőséget természetvédelmi célzatú oktatásra, a természetvédelmi és erdődinamikai kutatásokra.

2. Természetvédelmi stratégiák

- Az erdőrezervátum magterületén az erdőgazdálkodási tevékenység teljes körű tilalma, a teljes érintetlenség, illetve az erdődinamikai folyamatok szabad érvényesülésének biztosítása.
- A védőzónában az erdők természetközeli erdőgazdálkodás irányelveinek megfelelő, extenzív jellegű, kíméletes (kísérleteket is magába foglaló, a folyamatos erdőborítottság melletti erdőgazdálkodás felé elmozduló, a regenerációs folyamatoknak teret biztosító) erdőkezelési tevékenység folytatása. A kezelés során az idegenhonos fafajú állományok fokozatos átalakítása.
- A védőzóna erdei tisztásainak kaszált rétként, illetve erdei pihenőhelyként való fenntartása.

- Az erdőrezervátum védőzónájában áthaladó közút általános közút-kezelési szabályok szerinti fenntartásának biztosítása.
- Az élettelen környezeti tényezők és természeti értékek háborítatlan állapotban való megőrzése. A domborzati és talajviszonyokat megváltoztató, illetve azokat jelentősen befolyásoló tevékenységek tilalma.
- A terület táji értékei védelmének biztosítása a tájkép-átalakítással járó tevékenységek teljes tiltásával.
- Minimális természetvédelmi infrastruktúra kiépítése és fenntartása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A természetvédelmi kezelési módokra, korlátozásokra és tilalmakra vonatkozó előírásokat - a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 30/2001. (XII. 28.) KöM rendelet 2. § (2) bekezdés c) pontjában, illetve mellékletének 7. pontjában meghatározottak szerint - a 3.1. és 3.2. fejezet tartalmazza.

3.1. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Erdők kezelése

Általános jellegű kezelési előírások a magterületen

- A magterületen - a teljes érintetlenség, illetve az erdődinamikai folyamatok szabad érvényesülése érdekében - erdei haszonvételek (a vadászati jog hasznosítását kivéve), illetve a természetvédelmi célkitűzések megvalósítását akadályozó, gátló egyéb tevékenységek nem végezhetők.

Általános jellegű kezelési előírások a védőzónában

- A védőzónában távlatilag a potenciális erdőtársulásoknak (cseres- és gyertyános-kocsánytalan tölgyesek) megfelelő összetételű, kedvező természetességi állapotú (elegyes, vegyeskorú, mozaikos szerkezetű stb.) állományokat kell kialakítani, illetve fenntartani.

- A védőzóna meredek termőhelyen álló, véderdő-jellegű állományaiban a talajvédelmi funkció folyamatos fenntartása szükséges. Erdőgazdálkodási tevékenységek (az idegenhonos fafajok egyedeinek visszaszorítása, illetve eltávolítása kivételével) csak a felújulási folyamat segítése érdekében végezhetők.

- A védőzóna nem véderdő-jellegű természetsszerű állományaiban a természetközeli erdőgazdálkodás irányelveinek megfelelő, extenzív jellegű, kíméletes (kísérleteket is magába foglaló, a folyamatos erdőborítottság melletti erdőgazdálkodás felé elmozduló, a regenerációs folyamatoknak teret biztosító) erdőgazdálkodási tevékenységet kell végezni. Gondoskodni kell a természetsszerű erdők megőrzéséről, természetességi mutatóik növeléséről.

- A védőzóna nem véderdő-jellegű, idegenhonos fafajú, vagy idegenhonos fafajokkal elegyes állományaiban távlatilag biztosítani kell az idegenhonos fafajok fokozatos visszaszorítását, az állományok természetsszerű erdővé alakítását.

- A védőzónában folytatott erdőgazdálkodási tevékenység során a hagyományos vágásos üzemmód helyett fokozatosan be kell vezetni a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszereket. Ennek, valamint egyes erdődinamikai folyamatok tapasztalatainak gyakorlatban való alkalmazása érdekében a védőzóna állományaiban kísérleti jellegű beavatkozásokat kell végezni.

A védőzónára vonatkozó részletes kezelési előírások

- A védőzóna őshonos fafajú, természetközeli állapotú erdeiben az ápolások és az állománynevelési jellegű munkák (tisztítások, gyérítések) során törekedni kell az állományok elegyfajainak (hársak, juharok, magas kőris, vadgyümölcsök stb.) megőrzésére, az állományszerkezeti változatosság megtartására, illetve fokozására.

- Különböző állatfajok búvó- és szaporodóhelyének biztosítása érdekében a nevelővágások során az állományokban a még élő, de már odvasodó törzsekből hektáronként 5-10 db-ot meg kell hagyni. Kímélendő továbbá ha-onként 5-10 db böhöncösödő, terebélyes koronájú faegyed, amelyeket az állományok véghasználata esetén - hagyásfa-csoportokban vagy szoliterként - meg kell hagyni a területen.

- Idegenhonos fafajokkal (akác, fekete dió, vöröstölgy, vörösfenyő, lucfenyő, feketefenyő, erdefenyő) elegyes erdőrészek esetében az őshonos fafajok faegyedei kímélendők, az ápolás és nevelővágás jellegű munkákat az idegenhonos fafajok rovására kell elvégezni. Az őshonos fafajok közül odvasodó és böhönc jellegű faegyedeket - az előző pontban meghatározott mennyiségben - kell meghagyni.

- Az ápolások és a nevelővágás jellegű munkák során az agresszíven terjeszkedő akác kisebb állományfoltjait és szórvány előfordulásait fel kell számolni. Az akác visszaszorítására, illetve eltávolítására vegyszeres technológia is alkalmazható.

- Idegenhonos fafajok elegyetlen előfordulása esetén az általános erdészeti szakmai irányelvek szerint lehet a nevelővágásokat elvégezni. Az állományokat fokozatosan elő kell készíteni az átalakításra.

- A szórványosan megjelenő, lábon száradt fák eltávolítását célzó egészségügyi termelés (száradéktermelés) során az őshonos fafajú lombos állományokban ha-onként 10-15 kiszáradt törzset vissza kell hagyni.

- Az állományok felújítása során kerülni kell a homogén állományszerkezetet átörökítő, sematikus eljárásokat. A többé-kevésbé folyamatos erdőborítást eredményező, csoportos szerkezetű felújulást biztosító, s ezzel vegyeskorú, elegyes állományokat eredményező eljárásokat (csoportos felújítóvágások, szálalóvágás stb.) a felújítások során előnyben kell részesíteni.

- Klasszikus felújítóvágások végzése esetén a végvágásra kerülő foltok mérete az 5 ha-t nem haladhatja meg. Végvágásokat csak akkor lehet indítani, ha a szomszédos erdőterületeken folyamatban lévő erdősitést befejezetté nyilvánították.

- Felújítóvágások esetén a bontásra, illetve végvágásra kerülő erdőrészekben az állomány legalább 10%-át hagyásfa-csoportként vissza kell hagyni. A hagyásfa-csoportokat viszonylag kedvezőbb termőhelyi viszonyok mellett (hajlatokban, völgyaljakban) kell kijelölni úgy, hogy azok a környező állományfoltokban tervezett munkák során (döntés, közelítés, felkészítés stb.) ne károsodjanak. Idegenhonos fafajok egyedei hagyásfaként vagy hagyásfacsoportban nem hagyhatók meg.

- A meredek oldalakon, éles gerinceken, véderdő jellegű állományfoltokban az erdőgazdálkodási tevékenység csak az idegenhonos fafajok egyedeinek eltávolítására, illetve a felújulási folyamat elősegítésére korlátozódhat.

- Mindennemű fakitermelési és közelítési munkát kizárólag a vegetációs időszakon kívül, október-február hónapok között, fagyott, lehetőség szerint hóval borított talajon lehet folytatni.

- A területen található erdei tisztásokat (Serényfalva 11/TI és 18/TI) évente kétszer (június, augusztus) le kell kaszálni, a keletkezett szénát a területről össze kell gyűjteni.

Az erdőgazdálkodásra vonatkozó további részletes előírásokat az érvényes körzeti erdőterv tartalmazza.

3.1.2. Kivett területek kezelése

- Az erdőrezervátum védőzónáját érintő közút fenntartásához kapcsolódó munkák (pl. kátyúzás jelzőtáblák cseréje, felújítása, vízelvezető árkok karbantartása) a vonatkozó ágazati jogszabályok alapján elvégezhetők, további fejlesztések azonban legfeljebb az útpálya szabványos szélességre bővítése kapcsán lehetségesek. A közúti forgalomhoz kapcsolódóan a Pálma-forrás melletti pihenőhelynél kell parkolási lehetőséget biztosítani.

- A közút megfelelő víztelenítését biztosító meglévő műtárgyakon (átereszek, árkok) kívül további vízterelő, illetve vízmozgást szabályozó műtárgyak építése a területen tilos.

3.2. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Látogatás

- A magterület látogatása csak az illetékes természetvédelmi hatóság külön engedélyével, kutatási vagy bemutatási cézzal lehetséges. (A magterülethez sorolt Serényfalva 13/A és 13/C erdőrészek között húzódó erdészeti út szabadon használható.)

- A védőzóna turistautakon, illetve a meglévő mű- és földutakon szabadon látogatható. A Pálma-forrás melletti pihenőhely szabadon igénybe vehető.

3.2.2. Oktatás és bemutatás

- A magterület oktatási és bemutatási célra csak korlátozottan - elsősorban szakmai csoportok részére - használható.

- Az erdőrezervátum programhoz köthető, az érdeklődők szélesebb körét (iskolai csoportok, kirándulók stb.) érintő oktatási és bemutatási feladatok ellátására a védőzónában kell lehetőséget biztosítani. A védőzóna állományaiban lehetséges az erdőrezervátum területén folytatott erdőgazdálkodás, illetve természetvédelmi erdőkezelés és egyéb speciális, a területhez köthető témakörök ismertetése és bemutatása is.

3.2.3. Kutatás, vizsgálatok

- Az erdőrezervátum állapotleíró adatainak rögzítéséhez, az elvégzett kezelések és a spontán változások dokumentálásához („eseménykövetés”), valamint a kapcsolódó egyéb kutatásokhoz monitoring-munkatervet kell készíteni és az esedékes kutatási feladatokat folyamatosan el kell látni.

- A kezelési, monitoring és ellenőrzési feladatok ellátása során - folyamatos kutatással, adatgyűjtéssel - megszerezni kell valamennyi archív és új adatot (természetföldrajzi, tájtörténeti, biotikai adatok, antropogén hatások, fényképek, térképek stb.).

3.2.4. Vadgazdálkodás

- A területen csak őshonos vadászható állatfajok tarthatók fenn, a vadállományt - különös tekintettel a vaddisznóra, szarvasra, őzre - a természetes vadeltartó képességnek megfelelő szinten kell tartani.

- A magterületen vadgazdálkodási és vadászati létesítmény nem üzemeltethető.

- A védőzónában csak a természetvédelmi hatóság szakhatósági állásfoglalása szerinti vadgazdálkodási és vadászati létesítmények (pl. magasles, szóró, sózó) tarthatók fenn. A használaton kívüli berendezések elbontásáról gondoskodni kell.

- Hordozható (mobil) magaslesek a védőzónában szabadon elhelyezhetők, de mellettük engedély nélkül egyéb vadgazdálkodási létesítmény nem létesíthető.

- A szőrőkon etetőanyagként kizárólag csak csöves vagy rostált, gyommagvaktól megtisztított szemes kukorica használható. Sózó csak tuskósózó, sózóvályú, sózóláda formájában üzemeltethető. Agyaggal nem kevert só közvetlenül az erdőtalajra sehol sem szórható ki.

- A területen működtetett vadászati berendezések karbantartásáról, azok környezetének vadgazdálkodási tevékenységből adódó hulladékoktól való mentesítéséről, illetve a szőrők gyommentesen tartásáról - különös tekintettel a parlagfüre és más idegenhonos gyomnövényekre - a vadászatra jogosult köteles folyamatosan gondoskodni.

- A vadászati és vadgazdálkodási tevékenység nem járhat együtt természetkárosító tevékenységgel (lőnyiladékok vágása, új utak kialakítása, évtizedek óta felhagyott utak újbóli kitisztítása, szemetelés, lőállás-sorszámok élőfára szegezése stb.).

- A területen vadkibocsátás, zárttéri vadtartás tilos.

3.2.5. Terület- és földhasználat

- A területen található források és szivárgók kiépítése, foglalása tilos. A Pálma-forrás foglalt forrásmedencéje átalakítható, felújítható.

- A területen található időszakos vízfolyásokon vízrendezési, mederrendezési munkálatok nem végezhetők. Mesterséges vízellátási tevékenységre a területen nincs szükség, mélységi vagy talajvizet megcsapoló vízkivételi műtárgy a területen nem építhető.

- A területen ipari jellegű létesítmény nem építhető, külszíni bányaművelés nem végezhető, a korábban művelt kisebb anyagnyerő helyek újbóli használata tilos.

- A területen építmények (épület, lépcső, támfal stb.) nem létesíthetők, illetve nem helyezhetők el (a Pálma-forrásnál meglévő erdei pihenő felújítható). A régebbi, használaton kívüli, romos építmények (a Serényfalva 12/B részlet déli részén található vízgyűjtő-akna, valamint a Serényfalva 11/C déli részén található vadászház-rom) maradványait el kell bontani és a területről el kell szállítani.

- A meglévő föld- és sétatutak fenntarthatók, de újabbak kiépítése tilos.

- A területen keresztül légvezeték kiépítése tilos.

- A területet érintő útszakaszon, illetve a területen rallye-versenyek és egyéb technikai sportrendezvények lebonyolítása a természetvédelmi hatóság által az igazgatóság szakvéleménye alapján kiadott engedélyben megjelölt feltételekkel, a nézők jelenlétének teljes kizárásával kerülhet sor.

3.2.6. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- A terület táji értékeit a tájkép-átalakító tevékenységek teljes tiltásával kell megőrizni.

- Biztosítani kell a védőzónában található őskori földvár („Zsidóvár”) megmaradt földműveinek védelmét, illetve távlatilag lehetőséget kell adni annak régészeti feltárására.

3.2.7. Természetvédelmi infrastruktúra

- A területet érintő főbb közlekedési utak (burkolt utak és földutak) mentén - a közút mellett elhelyezhető jelzésekre vonatkozó szabályok betartásával - természetvédelmi hatósági tájékoztató táblákat kell elhelyezni, és gondoskodni kell azok fenntartásáról.

- A Pálma-forrás melletti tisztást, illetve pihenőhelyet a területet érintő turistaforgalom számára továbbra is fenn kell tartani. A pihenőhely berendezései csak tájba illő, esztétikus anyagokból és megoldásokkal újíthatók fel vagy cserélhetők ki.